

OSRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW w WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V X Y Z

Nr MAZOWIECKIE

1. Obiekt

707
ZESPÓŁ SANATORIUM PRZECIWGRUŻLICZEGO

2. Czas powstania

1902-1908 r.,
1913 r., 1927 r.

3. Miejscowość

R U D K A

4. Adres

06-321 Rudka

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo siedleckie

gmina Mrozy

pow. MIŃSK

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna

1 VI 1975

województwo warszawskie

powiat Mińsk Mazowiecki

8. Właściciel i jego adres

**Specjalistyczny Zespół Opieki
Zdrowotnej Gruźlicy i Chorób Płuc**

06-321 Rudka

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

10. Rejestr zabytków

sanatorium - 334 z 30.12.1983

Nr

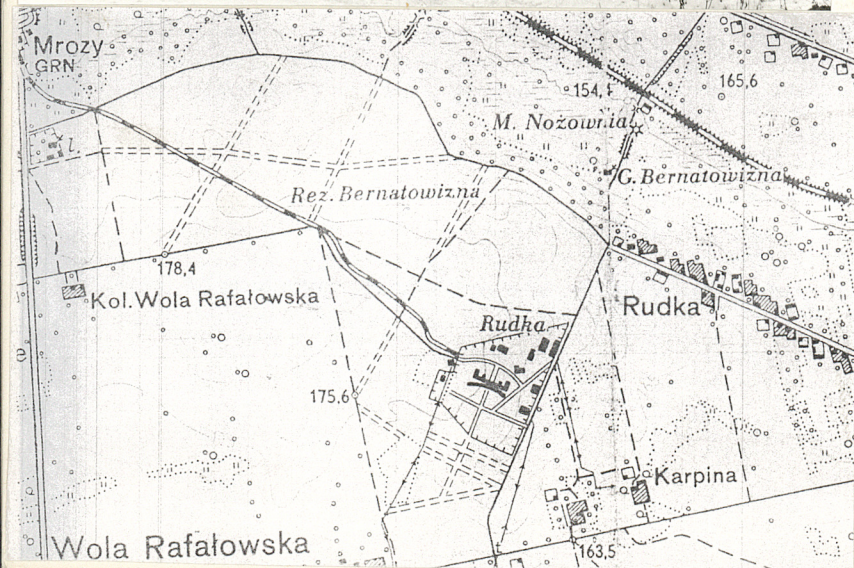
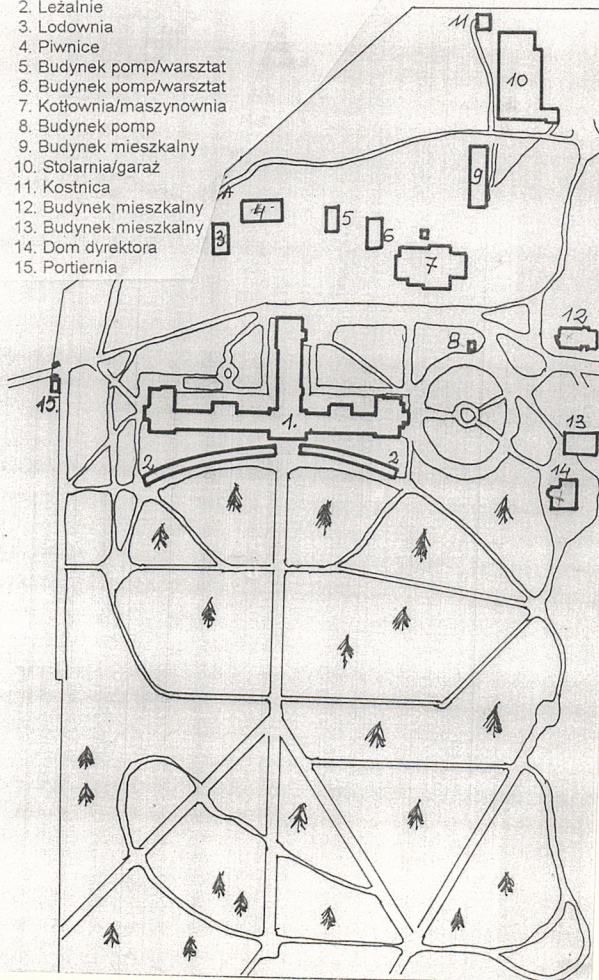
1004

data

z 24.01.2011

RUDKA - ZESPÓŁ SANATORIUM

1. Budynek główny - sanatorium
2. Leżalnie
3. Lodownia
4. Piwnice
5. Budynek pomp/warsztat
6. Budynek pomp/warsztat
7. Kotłownia/maszynownia
8. Budynek pomp
9. Budynek mieszkalny
10. Stolarnia/garaż
11. Kostnica
12. Budynek mieszkalny
13. Budynek mieszkalny
14. Dom dyrektora
15. Portiernia

Na pocz.XX.w.Ks.St.Lubomirski ofiarował wieś Rudkę z przylegającymi gruntami pod budowę Sanatorium przeciwgruźliczego. Komitet Budowy Sanatorium został powołany w 1899 roku przy Warszawskim Towarzystwie Higienicznym z inicjatywy dr Teodora Dunina, który też został honorowym przewodniczącym komitetu. Po zebraniu 80.000 rubli oraz otrzymaniu od Lubomirskiego 20 ha ziemi przystąpiono w 1902 roku do budowy zakładu według planów opracowanych przez warszawskiego budowniczego Stanisława Lilpopa. Budowę prowadził Lilpop i Jankowski. Zaplanowano sanatorium na 120 łózek. Uroczyste otwarcie pierwszego wsch. skrzydła odbyło się 29 listopada 1908 roku. Poza skrzydłem wsch. ukończono także skrzydło kuchenne, leżalnię i kotłownię. Sanatorium posiadało własne połączenie, tramwajem konnym z Mrozami. W latach 1912-13 nastąpiła kolejna faza rozbudowy obiektu. Wybudowano domek dla dyrektora, rozpoczęto budowę zach. skrzydła budynku. I-sza wojna światowa przerwała kontynuowanie prac, ponownie rozpoczęto je w 1927 roku. Rozbudowano wówczas zaplecze gospodarcze i mieszkalne. Nadzór nad sanatorium - funkcję prezesa pełnił, w latach 1920-1941 warszawski przemysłowiec Emil Gerlach, następnie prof. Ignacy Raduszewski a później dr Marcin Kasprzak. W trakcie II-ej wojny światowej sanatorium pełniło także funkcję szpitala wojskowego. W maju 1945 roku sanatorium uruchomiono na nowo, przy wydanej pomocy UNRRA.

SYTUACJA:

Zespół szpitalny położony na skraju kompleksu leśnego tzw. lasów Mieńskich, na pd.-zach. od wsi Rudka. Teren zespołu zbliżony do trapezu. Granicę pd. i wsch. stanowią grunty orne należące do wsi Wola Rafałowska i Karpina. Granicą pn. oraz zach. zespół dotyka drogi łączącej wsie Rudka i Wola Rafałowska. Przewodnia myśl koncepcyjna oparta jest na osi głównej pn.-pd. podkreślonej lokalizacją i kompozycją przestrzenną obiektu głównego, główną aleją parkową, leżalniami. W parku układ alej bocznych i poprzecznych dość płynny, tuż przy szpitalu prawie w antytetycznym układzie. Budynki szpitalne, gospodarcze i mieszkalne skupione w pn. części zespołu. Dojazd do sanatorium drogą od str. zach. (od wsi Rudka, pozostawiając szpital po pd. str. zanikającą w części gospodarczej. Prawie równoległe do tej drogi biegną tory dawnej kolejki konnej - tramwajowej. Zespół w całości ogrodzony partanem z betonowych elementów prefabrykowanych. Wewnątrz brak dodatkowych ogrodzeń. Przy wjeździe do zespołu brama główna przy której stoi portiernia i kiosk warzywny (nowy). Przy wsch. granicy założenia, na wysokości szpitala stoi dom dyrektora, nowe letnie leżalnie, budynek mieszkalno-administracyjny, stacja meteorologiczna, filtr biologiczny a w narożniku pn.-wsch. stolarnia, garaże i kostnica. Między budynkiem administracyjnym a szpitalem stoi studnia. Na wprost szpitala, przy pn. granicy założenia wybudowano lodownię, piwnicę, dwie studnie głębinowe zlokalizowane w budynkach, kotłownię-masarnię, budynek mieszkalny. Budynki te nie tworzą regularnych układów, podporządkowane są wymaganiom technologicznym. Do budynków prowadzą drogi o nawierzchni asfaltowej, żwirowej lub z płyt chodnikowych.

ARCHITEKTURA:

1. Szpital - założono kartę
2. Leżalnie - założono kartę
3. Lodownia - założono kartę
4. Piwnica - założono kartę.
5. Kotłownia - założono kartę
6. Budynek mieszkalny - złożono kartę
7. Budynek administracyjno-mieszkalny - założono kartę
8. Dom dyrektora - założono kartę
9. Portiernia - założono kartę
10. Budynek pomp, ob. magazyn - założono kartę
11. Ujęcie wody I. - założono kartę
12. Ujęcie wody II. - założono kartę

c.d.historii:

6.V.1950 roku Sanatorium upaństwowiono.

W 1943 roku wybudowano dwa budynki mieszkalne.

Po 1964 roku rozbudowano piwnicę, elektrownię, garaże, utwardzono drogi, wybudowano oczyszczalnię.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa 20 ha	16. Przeznaczenie pierwotne zespół- sanatorium	17. Użytkowanie obecne zespół - sanatorium
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Po wojnie powstało kilka nowych obiektów mieszkalno-gospodarczych.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Zespół zachowany w niezmienionym stanie. Dotyczy to granic, dróg zewnętrznych i wewnętrznych, kompozycji parkowej, większości budynków.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Utrzymanie obiektów w należytym stanie.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

22. Bibliografia

- Zabytki architektury i budownictwa ~~budowego~~, woj. siedleckie, ODZ W-wa 1988 r., s-175
- Ewidencja parku w Rudce, mpis: PSOZ /Siedlce
- Archiwum SZOZ w Rudce - dokumenty z lat 1910-1938
- J.Gliński - "Rudka w walce z gruźlicą 1908-1979" - monografia, Warszawa 1980 r.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsca przechowania sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Aneta Semeniuk XI.1993 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Aneta Semeniuk XI.1993 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotograf. mgr Aneta Semeniuk XI.1993 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów PSOZ O/Siedlce

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka

1. Miejscowość

RUDKA

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESPÓŁ SANATORIUM
PRZECIWGRUŻLICZEGO

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie, plany

